

5. ULUSLARARASI ve 23. ULUSAL HALK SAĞLIĞI KONGRESİ (13-18 Aralık 2021)

SONUÇ BİLDİRGESİ

Dünya içinde bulunduğumuz yeni yüzyılı bir yandan eski sorunların derinleşerek devam ettiği, diğer yandan da yeni ve karmaşık sorunların ortaya çıktığı bir zeminde karşılamaktadır. Gezegen ve canlı yaşamı insan etkinlikleri nedeniyle tehdit altındadır. Değişen yüzyılın değişmeyen önceliği ise “**Halk Sağlığı**”dır.

21. yüzyılın halk sağlığı alanındaki en önemli sorunları, giderek derinleşen iklim krizi, afetler, savaşlar, göçler, artan eşitsizlikler, kronik hastalık epidemileri ve yeni/yeniden ortaya çıkan bulaşıcı hastalıklardır. Uluslararası sağlık kuruluşları yoksulluk, eşitsizlik ve çevre sorunlarıyla mücadeleleyi önümüzdeki beş yılın öncelikli alanları olarak belirlemiş ve iklim değişikliği başta olmak üzere, afetler, çatışmalar ve salgın hastalıklarla mücadelede sağlık sistemlerinde ve toplumsal düzeyde dirençlilik oluşturma konusu, stratejik bir hedef olarak saptanmıştır.

Bu çerçevede Halk Sağlığı Uzmanları Derneği (HASUDER) olarak düzenlediğimiz ve mevcut halk sağlığı gündemini de dikkate alarak temasını “**Değişen Dünyanın Öncelikleri: İklim Krizi, Afetler, Göçler, Eşitsizlikler ve Toplumsal Dirençlilik**” olarak belirlediğimiz **5. Uluslararası ve 23. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi** başarıyla tamamlanmıştır. Çevrimiçi düzenlenen Kongre’ye 1094 kişi katılmış, dört paralel salonda 51 oturum (panel, konferans, ikili konferans, yuvarlak masa oturumu, deneyim paylaşım oturumu, forum ve söyleşi saatleri) ve 47 sözlü bildiri oturumu gerçekleştirilmiştir. Bu oturumlarda 21’i yurtdışından olmak üzere farklı disiplinlerden 131 bilim insanı sunumlarıyla kongremize zenginlik katmıştır. Kongrede 352 sözlü bildiri sunulmuş, 69 poster bildiri ise sanal kongre ortamında katılımcılarla paylaşılmıştır. Her biri tam gün süren 7 kurs düzenlenmiş, bu kurslarda 43 eğitimci, 128 kursiyerle programlarını yürütmüşlerdir. Tüm katılımcılara katkıları ve bilimsel üretimleri nedeniyle çok teşekkür ederiz.

Temada yer alan konular ağırlıklı olmak üzere halk sağlığının tüm konularında güncel paylaşımların ve tartışmaların yer aldığı, sorunların ve çözüm önerilerinin ortaya konulduğu kongrede vurgulanan temel konular şunlardır:

1. İklim değişikliği insanlığın önündeki en önemli ve acil sorunlardan birisidir. İklim değişikliği ile mücadele politikaları zaman kaybetmeksizin hayata geçirilmelidir. İklim değişikliğinin sağlık etkileri ile mücadele edebilmek için planlamalar yapılmalıdır. Bu etkilerin izlenmesi ve değerlendirilmesinde halk sağlığı akademik bakışı ve uygulaması önem taşımaktadır.

2. İklim değişikliği nedeniyle ortaya çıkan ve çıkacak olan sağlıklı su ve gıdaya erişimin azalması, yerel ısı artışlarına bağlı kitlesel göçler, bulaşıcı olmayan hastalıklara bağlı ölümlerde artış ve yeni/yeniden ortaya çıkan bulaşıcı hastalıklar doğrudan halk sağlığının ilgi alanına giren sorunlardır. İklim değişikliği hem birey hem de toplumsal açıdan yaşamsal önemi olan bir sorumluluk alanıdır; bu alanda kurumlararası işbirliği ve eşgüdümün gereklidir; üretilen bilgilerin kamu yönetimi ve toplumsal düzeyde savunuculukla desteklenmesi son derece önemlidir.
3. İklim değişikliği gıda güvencesini tehdit etmektedir. Mevcut açlık ve yetersiz beslenme sorunu iklim değişikliği nedeniyle daha da büyüyecektir. Herkes için gıda güvencesini sağlamak için her düzeyde işbirliğine, yeni tarımsal politikalara ihtiyaç vardır.
4. Afetlerin tüm dünyada ve ülkemizdeki sayısı ve neden oldukları yıkım artmaktadır. İklim krizi yaşanan afetlerin artışında önemli role sahiptir. Afetlere hazırlıklı olmak temel yaklaşım olmalıdır.
5. Göçler son yıllarda tüm dünya ve özellikle ülkemiz için önemli bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. İklim değişikliği, yoksulluk, eşitsizlikler, çatışma ve savaşlar bu artışın nedenleri arasındadır.
6. Afetler genellikle toplumların en kırılgan bireylerini, engellileri, yaşlıları, kadınları, çocukları, yoksulları etkilemektedir. Göçmenler de bu kırılgan gruplar arasındadır. Bu nedenle afetler dünyadaki eşitsizliği daha da arttıran bir etki yapmaktadır.
7. İklim değişikliğinin ve afetlerin zararlarını en aza indirmek için sağlık sistemlerinin ve toplumların dirençliliğinin artırılması gerekmektedir. Bu anlamda kentsel dirençlilik de önemli bir bileşendir.
8. Ülkemiz afetlerin sık görüldüğü bir coğrafyada bulunmasına rağmen afetlere yeterince hazırlıklı değildir. Toplumun ve yöneticilerin afet riski farkındalığı artırılmalıdır. Bu alanda risk iletişimi önemlidir.
9. Halk sağlığı uzmanları afet öncesi hazırlıklar ve afet sonrası sağlık hizmetlerinin yönetiminde ve toplumsal düzeyde bir risk algılaması yaratılmasında sorumluluklar üstlenmelidir. Ancak bunun için afetlerde görev alabilecek diğer sağlık çalışanları gibi halk sağlığı uzmanlarının da afetler konusundaki eğitimleri güçlendirilmelidir. Sağlık çalışanlarına yönelik eğitimlerde ve afetlerle mücadele yönetiminde halk sağlığı uzmanlarına daha fazla yer verilmelidir.
10. Afetlerde veri toplama kritik bir konudur. Toplanacak verilerin kapsamı ve toplama biçimleri bir ekip çalışması gerektirir. İnterdisipliner yaklaşımla yürütülen afet araştırmalarına ihtiyaç vardır.

11. Yoksulluk ve eşitsizlik halk sağlığı biliminin doğuşuna kaynaklık eden ve halk sağlığı alanının bağlamsal çerçevesini oluşturan iki ana başlıktır. Bugün için yoksulluk ve eşitsizlik farklı tür ve biçimlerde devam etmekte ve etkilerini yoğunlaştırmaktadır. COVID-19 pandemisi ile yoksulluk ve eşitsizlik derinleşmiştir. İklim krizinin etkileriyle ortaya çıkan iklimsel afetler, gıda güvencesi sorunları, yerinden edilme gibi sorunlar da önümüzdeki dönemde bu başlıkların önemini daha da arttıracığına işaret etmektedir. Halk sağlığı disiplini kendi bağlamsal zeminin oluşturan bu alanlardaki çabalarını yoğunlaştırmalıdır.
12. Ülkemizde COVID-19 pandemisinde yönetim sorunu yaşanmaktadır. Bu alanda veri paylaşımının yapılmaması, şeffaflığın sağlanmaması, kanıta dayalı kararlar ve uygulamaların olmayışı ve özgür araştırma ortamının ortadan kalkması önemli sorunlardır.
13. Birinci basamak sağlık hizmetlerinin örgütlenmesinde Temel Sağlık Hizmetleri ilkelerini, afetlere karşı dayanıklılık gereksinimini ve epidemiyolojik değişimi gözetten bir model değişikliğine ihtiyaç vardır. Öncelikle, bu hizmetler kamusal ve entegre bir yapıya kavuşturulmalıdır.
14. Sağlıkta hak temelli hizmet sunumu garanti altına alınmalıdır. Hiç kimse; kadınlar, çocuklar, yaşlılar, engelliler, yoksullar, göçmenler geride bırakılmamalıdır.
15. Serviks kanseri eliminasyonu başta olmak üzere sık görülen kanserlere yönelik birincil ve ikincil koruma önlemleri ülke gündeminde yerini almalı ve karar vericiler bu konuda harekete geçmelidir.
16. Bulaşıcı olmayan hastalıklar önemli bir sorun alanıdır. Bu hastalıkların önlenmesinde sağlığın sosyal belirleyicilerinin rolü ve önemi ihmal edilmemelidir. Bu alanda geliştirilen politikalar bütüncül bir yaklaşımla ve mevcut birinci basamak hizmet sunumu yapısı dikkate alınarak yapılandırılmalıdır.
17. Ulusötesi bütün şirketleri bütün kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalarını COVID-19 pandemisi döneminde de sürdürmüştür. Tütün endüstrisinin insan sağlığı dışında hayvan ve ekosistem bütünlüğüne verdiği zararların önlenmesi için özellikle çocuk ve gençleri incelemek üzere hedef gruplarının korunmasına yönelik “acil” eylemlerin planlanması ve uygulanması gerekmektedir. Ülkemizde de tütün endüstrisi ile mücadeleyi içine alan tütün kontrolünün bütün adımlarının eşgüdüm içinde uygulanmasına ihtiyaç vardır. Ulusal Tütün Kontrolü Programı ve Strateji Belgelerinin hazırlık ve uygulama aşamalarında ülkemizdeki bütün bileşenlerin aktif katılımın sağlanması esastır. Mevcut yasal düzenlemelerin uygulanması ve ihlallerin sıkı denetimi için motivasyon yöntemleri ivedilikle hayata geçirilmelidir.

- 18.** Ülkemizde sağlık hizmetlerinin yönetiminde halk sağlığı uzmanlarının görev alması önemli fark yaratmaktadır. Halk Sağlığı uzmanlarının istihdamında bu konu dikkate alınmalıdır. Halk sağlığı uzmanları görev tanımlarına uygun konumlarda görevlendirilmeli, istihdam ve özlük hakları sorunları çözülmelidir.

***Halk sağlığı profesyonelleri;
dün olduğu gibi bugün de yukarıda sayılan tüm konularda
özveriyle çalışmaya devam edecektir.***

**5. ULUSLARARASI VE 23. ULUSAL HALK SAĞLIĞI KONGRESİ
DÜZENLEME KURULU**